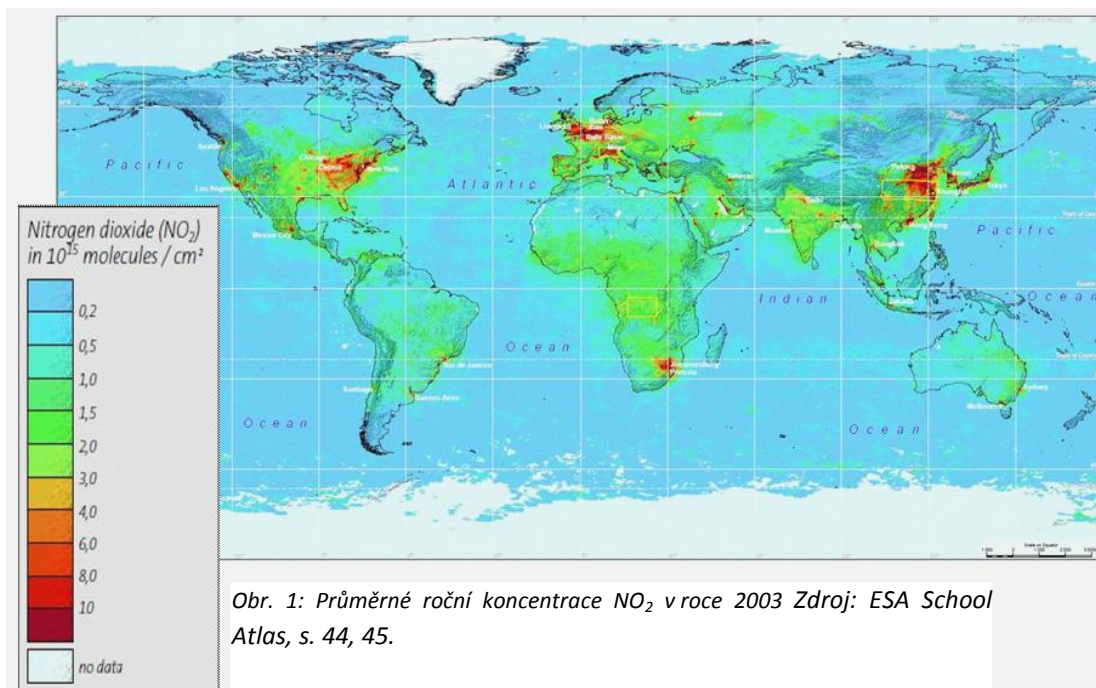

<p>Číslo pracovního listu: PL-CH-2</p>	<p>Téma: CHEMIE A DPZ</p> <p>Název aktivity: <i>Oxid dusičitý NO₂, aerosoly, smog</i></p>	<p>RVP – vztah k učivu a průřezovým tématům:</p> <p>Učivo chemie 8. roč.: Oxidy – oxid dusičitý</p> <p>Učivo chemie 9. roč.: Chemie a zdraví; Chemie a průmysl; Chemie a životní prostředí</p> <p>Průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Environmentální výchova</p>
<p>Časová náročnost: cca 45 min</p>		
<p>Prostředí výuky: třída, chemická laboratoř</p>		
<p>Cíle aktivity:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žák je schopen vyčíst ze satelitních snímků a dat průběžné rozložení oxidu dusičitého a smogu nad jednotlivými oblastmi na světě. 2. Žák prakticky ověří vznik smogu a tzv. inverzní situace vznikající nad chladným zemským povrchem. 	
<p>Pomůcky:</p>	<p>Satelitní snímky rozložení oxidu dusičitého a smogu (viz učební text Chemie a DPZ), metodický list – pro žáky pracovní list, kádinky 2ks (1000cm³), spalovací válce 2 ks (500 cm³), kulatá skla na přikrytí válců, horká voda, led, kuchyňská sůl, zápalky, dva kousky kartonu.</p>	
<p>Bezpečnost práce:</p>	<p>Žáci dbají na bezpečnost práce s horkou vodou a při zapalování kartonu.</p>	
<p>Motivační text:</p>	<p><i>Satelitní snímky v dnešní době patří mezi nejmodernější metody pozorování naší planety Země. Zkušený geograf z nich dokáže vyčíst množství údajů, které podávají informace o různých oblastech (městech, horách atd.), zkrátka takové informace, které mnohdy ani jinak získat nelze.</i></p> <p><i>Pokud se k takovýmto snímkům dostane i chemik, může spojení obou profesí přinést velký užitek celé společnosti. Integrace přírodovědných oborů je ideální možností, jak se naučit přemýšlet globálně.</i></p>	
<p>Zadání úkolu(ů):</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na mapě vyhledejte a vyznačte zakroužkováním oblasti s nejvyšším množstvím oxidu dusičitého NO₂. Vysvětlete, proč se v těchto oblastech oxid dusičitý vyskytuje. (využijte text Chemie a DPZ). 2. Z grafu dokumentujícího vývoj množství oxidu dusičitého od r. 1996 do roku 2002 určete oblasti, ve kterých dochází k zvyšování množství tohoto plynu a oblasti, kde naopak dochází k snižování jeho množství. Údaje zapište do tabulky. 3. Podle návodu v části „Řešení“ si vyzkoušejte experiment, který ukazuje vznik inverzní situace a její příčiny. 	

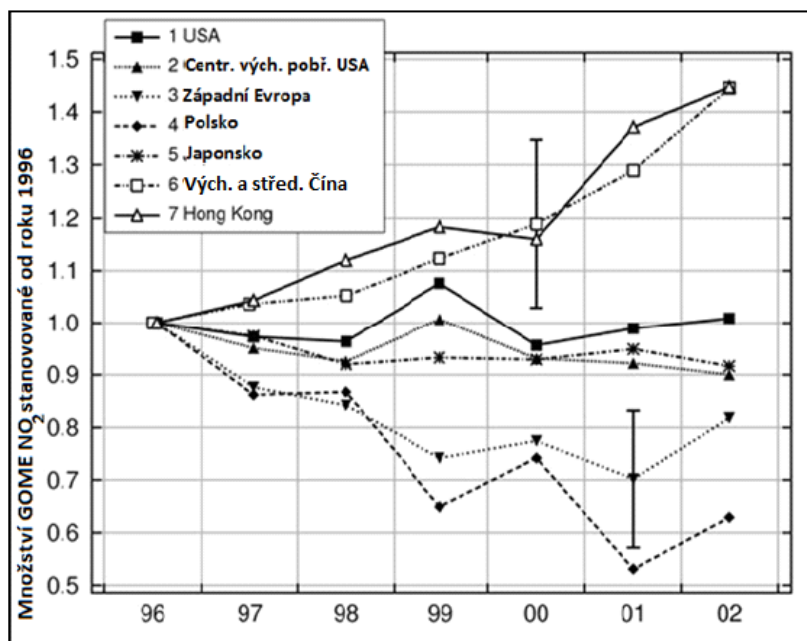
Řešení:

Úkol č. 1:

Závěry:

Úkol č. 2

Graf 1: Vývoj množství NO₂ nad vybranými oblastmi mezi roky 1996–2002. Zdroj: http://spaceimages.esa.int/Images/2005/08/Annual_changes_in_nitrogen_dioxide_for_selected_areas

Oblasti se zvyšujícím se množstvím NO ₂	Oblasti se snižujícím se množstvím NO ₂

Úkol č. 3: Pokus: Smog

Postup práce:

- 1) Jednu širokou kádinku naplníme horkou vodou a postavíme do ní skleněný válec.
- 2) Druhou širokou kádinku naplníme chladicí směsí (led + NaCl) a postavíme do ní druhý skleněný válec a necháme jej několik minut ochlazovat.
- 3) Zapálíme kousek kartonu a vhodíme jej do válce v horké vodě. Válec uzavřeme sklem.
- 4) Zapálíme druhý kousek kartonu a vhodíme jej do válce, který stojí v chladicí směsi. Opět jej uzavřeme sklem.
- 5) Pozorujeme vznikající kouř ve válcích.
- 6) Odstraňte skla z ústí válců a pozorujte, ve kterém válci kouř zůstává a odkud uniká.
- 7) Odvodte příčiny vzniku inverzní situace vznikající v zimních měsících.

Pozorování:

Vysvětlení pokusu:

Otázky na závěr:	<ul style="list-style-type: none"> • Které regiony světa čelí největším problémům s velkým množstvím NO₂ a smogem? Proč tomu tak je? • Jak spojení geografie a dalších přírodních věd jako je chemie, přispívá k ochraně a tvorbě životního prostředí?
Závěr:	V několika větách vyjádřete, co jste se dozvěděli v průběhu zpracování pracovního listu.